

suapte natura mordax, aut vnquam est eius innocentia certa ac firma securitas, securauē consuetudo, & familiaritas, perfidum enim Animal est, & cum minus creditur, in crura, aut manus inuolat, ac versute interdum blandimentis prouocat quos adoriatur incautos, terrorem satagit incutere inuadentibus fornicu quodam rauco, horridoque, & technis, ac arte vincere quos vi opprimere est impos. Alitur sanguine Cohortalium, aut Gallipauonum, quos aut intra domicilia, aut in agris agentes, clanculum ac per insidias corripit ac lacerat, item culmis spicisque Tlaolli quorum est pernicies, arborum pomis, ac melle meli, perque hyemem muribus, ac lacertis, & alijs huiusmodi Animalibus, incedit quandoque posterioribus tantum insilens pedibus, & furto quidquid offenderit surripit. Sunt qui ad Simiarum genus aut Cercopithecorum id Animal referant, sunt qui ad Quauhpecorli, nec desunt qui ad indigenas Vulpeculas. Animal tamen videtur sui generis ac ceteris adhuc mihi cognitis forma, & moribus dissimile. Viuit 30. 130 Colci in antris, & Cauratibus Montium, Colliumue. Sunt qui Yllamaron, seu vetulam vocent, nec desunt qui Maxtle, seu gollipinum cingulum, aut Cioatlamacazque seu Sacerdotissam.

De Ayotochtli, seu Dasipode cucurbitino. Cap. II.

Habetur supra volumine 1. lib. 9. cap. 1. fol. 3. 14.

De cidli, seu lepore. Cap. III.

Fert etiam lepores noua Hispania nostratibus similes, forma atque alimento, sed auriculis longissimis pro corporis magnitudine, latissimisque, in texti solent pili ab indigenis vestibus, linteisque quibus vtuntur palliorum vice, necnon & narijs, velut & Dasypodum lanugo, ac variarum anium pluma, tanta est harum Gentium circa res fere nihil industria atque diligentia.

De Tochtli seu Dasypodum generibus quos Cuniculos vocant.

Cap. IV.

Inuenias apud nouam Hispaniam varias Dasypodum differentias, prior est Spactli seu hispanicus, qui si pinguis verteret agris, no minus iucundam, quam apud nostros alimoniam praeber. Secundus est Elizeactochli seu pectus candens. Tertius Cuitlatepolli, seu breuis cauda. Quartus qui pertinet ad peruinos vocatus Tocantochli, seu Talpa Mexicensis quam Tucam vocant, figura. Quintus Quauhcochtli. Sextus Metochli. Septimus Cacatochli. Octauus alter Cuitlatepolli. Vltimus vero a rubeo fuluoque colore quo variat inuncupatus Elapactochli quorum omnium forma non nihil inter se distantes sunt, & ideo diuersis nuncupantur nominibus, nutrimentum vero nostratum insauius est & durius.

X. De Tlacuatzin. Cap. VI.

Habetur supra volumine 1. lib. 9. cap. 18. fol. 330.

De Hoitztlacuatzin seu Tlacuatzin spinoso. Cap. VI.

Habetur supra volumine 1. lib. 9. cap. 12. fol. 322.

De Tzonymzac, seu Quadrupede Capillorum candentium.

Cap. VII.

Offenduntur etiam (vt audio) non procul ab Australi Pelago in Prouincia Toztiani, & Cascapani Ferarum genera a candore capillorum vocata Tzonymzac, breuibuscruuribus, colore atro, crasso corpore, manibus pedibusque, & corporis magnitudine Tigris, ac prolixa cauda, Animal raro veniens in hominum conspectum, & quod transfixum sagitta aliquando succumbat, fabulantur Indi, luteo capite visum, celerem praenunciare mortem, candenti vero, longam vitam polliceri, sed indigam, arumnosamque, & resertam laboribus.

De Tlacaxolotl, seu Fera rotunda facie. Cap. VIII.

Animal est Tlacaxolotl Tauro vastius capite magno, prolixo rostro, latissimis auriculis, atrocibus dentibus, humana penè facie, vnde sumpsit nomen, crasso collo, manibus, pedibusque, & in his taurinis vnguibus, sed maioribus; elunibus magnis, latisque, cauda crassa, & prolixa ac pelle crassa, fuluoque hispida pilo, rarum animal, saxorumque & solitudinum incola, Atzacani, Tepotzotzontle, & Tlaquelapani non procul a regione, quam a situ profundiore vocant de Honduras, veltitur montano Cacaoatl, Quapachtli, & Oriente Tlaolli vastatis passim aruis, satisque, & cum horum non adest copia, folijs arborum, & Fruticum. Caro eius edulis est, Quadrupedumque, & pariter Volatiliu saporem praefertens; hominum conspectum non reformidat, neque sagittarum ictibus occumbit, adeo est illi tergum impenetrabile, quamobrem defossa terra, ac de super contacta ramis ac frondibus, & subaggerata capitur, haud aliter ac apud Indos, Elephantes.

De Anonymo quodam Animali. Cap. IX.

Offenditur, & aliud Animal, cuius nomen nondum accepi, hispidum; ac Vulpis cauda fusca, & subnigra, iubarumque postquam consenuit, auriculis paruis, & angustis, corpore eius modo vario, plana, & lata facie qualis est humana; crasso rostro, habitu lethali, sagaxque, & versutum, & imbecilliorum Animalium Insidiator, & Raptor atrox.

De Tigri & Tlalocelotl. Cap. X.

De quo supra. Ios. Fabr. 498.

Vlgaris est huic Orbi Tigris, sed nostrate maior, necnon Tlalocelotl, seu parvus Tigris vocatus, quoniam illi videatur similis forma, atque specie, quamuis corporis cedat magnitudine, maculae vero fulcae ac nigrae sunt, non pallidae atque candentes, quales in Tigribus, esse solent. Aggreditur Indos, Hispanos fugit, ea est huius Gentis imbecillitas, aut Hispanorum feritas, ac ei Animali congenitum ingenium.

De Miztli. Cap. XI.

Leoni nostro minimè iurato aut idem est Miztli, aut congener, in infantia fuscus, & fulvus in iuventa, interdumque rubeus, aut subalbidus in maiorem tamen corporis assurgens molem (quod ob regionis diversitatem potest evenire) ac longè minus ferox. Est & Quamiztli affinis Leoni, vnde nomen, sed mitior, agriorque, quo fit ut quidam Hispanorum Pantheram esse putauerint. Ad eiusdem pertinet differentias Maçamiztli qui à Ceruo, & Leone sumpsit nomen, Ceruum atque Leonem quibusdam corporis partibus imitatus, necnon & CuitLamiztli à Leone, & Lupo indigena nomenclatione mutuata; Leone crassior minor tamen, mitiorque, & cum vivat Ceruorum, ovium, & Cohortium Venatione, interimatque etiam dum satur est quaecumque offenderit Animalia, cum famem semel explevit, binos, ternosve dies dormit, abstinens à præda donec rursus esuriat. Est & Tlamiztli felle minor, sed facie Leonina, cuius exhibemus imaginem ob mirandam in tam parvo corpufculo Leonis Animalium penè omnium ferocissimi similitudinem; Ad huius fortasse differentias pertinet Leo ille parvulus, quem audio à Margarita Insula ad Regem Philippum delatum in itinere defecisse.

De Ytzcuniquani, seu Canum Interfectore. Cap. XII.

Vlgare est huic novae Hispaniae Ytzcuniquani improbum Animal, & noxium, indigenis, appropinquat per noctes Oppidorum suburbij. Vllulaturque ut euocet ad se canes quos trucidet, ac voret; atque ira interemptis probis, fidiisque domiciliorum Custodibus vitæ suæ parato victu cauet, ac propicit. Sunt qui idem Animal cum Cuitlamiztli esse putent, nec defunt qui cum Itzquintecuani, de quo inferius.

De Coyotl, seu Vulpe Indica. Cap. XIII.

Coyotl, quod quidam Hispanorum Vulpem, alij Adipum, atque alij sui generis esse putant, Animal est veteri ignotum orbi, lupino capite, oculis vividis, magnis, atque pallescentibus, parvis, & acutis auriculis, rostro longo, nigro, neque admodum crasso, nervosis cruribus, vncis ac crassis vnguibus, cauda

cauda valde hispida, crassaque, noxio morfu, ac denique ad formam nostratis Vulpis accedens, ad cuius fortassis genus erit referendum, mediaque inter eum, & Lupum magnitudine; Vulpe enim nostrate duplo maius est, & Lupo minus, quamobrem non Oves solum ac similia Animalia, sed Ceruos quoque dicitur inuadere atque occidere, & interdum quoque homines; fusco, longo, candidoque promiscue pilo tegitur; sagax est in venatu, ac Vulpinis mombus; atque adeo pertinax iniuriarum ultor, & erepta aliquando sibi præda memor, ut post dies aliquot agnoscat Raptorem, insecteturque obuium, & interdum etiam alijs sui generis comitarum aggrediat, etsi fieri possit mordicet, & trucidet, cognitisque magno studio, & cura adibus atque interemptis quibusque domesticis animalibus vlciscatur iniuriam, & infelici hominis summat penas. Est etiam erga beneficos gratum, adeo ut allaris ante eum Cohortibus, & cetera præda parte animi benevolentiam plerumque testari soleat. Quod spectat ad vltim medicum, aiunt, dentium pene eius expurgatorum se, dari dolorem. Vivit permultis Novae Hispaniae locis, ac præcipue in frigus & rigorem declinantibus. Vicinat imbecilliorum Animalium præda, Maizio, aliisque frumentaceis, & saccharinis quoque si quando offenderit arundinibus, capitur decipulis, laqueisque, & occiditur sagittâ.

De Cuitlaxcoyod. Cap. XIV.

Coyotl differentias pertinere videtur Cuitlaxcoyotl, nam eisdem quoque præditus est moribus, & forma etiam esset eadem, nisi Cuitlaxtli pilo similis videretur, vnde inuenit nomen, collo crasso, & impensè hirsuto, pectorisque, & faciei pilorum longiorum à Ceruo, terrificus. Ad idem genus referatur Atzacoyotl, & eodem præditus est ingenio: sed Formicatū assidet cavernis, vnde nomen: cumque noctu vllulat multiformes edit clamores, necnò & Tlalcoyotl; qui tamen versatur circa Oppida, & ex Cohortium rapina magna ex parte vivit.

De Ocotochtli seu p. . . Dafipode. Cap. XV.

Animal est ferum, vertagi magnitudine, tereti, humili, & crasso corpore, auriculis parvis, facie leonina, Felisue, vividis oculis, & modo rubra, crassis cruribus, vnguibus vncis, fusco circa dorsum pilo, circa ventrem candido, ac iuxta reliquum corpus cinereo, vbique verò nigris consperso maculis rostro, ac cauda breuibus, aspera lingua, vllulatu exili, & incredibili pernicitate. Vivit Tetzcocanis montibus, venaturque Ceruos, & alia huiusmodi animalia, & interdum etiam homines, lambens, attingensue lingua eorum oculos, cui tanta inest vis veneni, ut è vestigio obcæcet adeoque interimat. Occisorum cadavera herbis, fœnoque, aut cespitibus tegit, & conscendens propinquas arbores vllulat, statim feræ circumstantes intelligunt sua desideria, accurruntque, quam celerrime, & satiantur præda; postremumque omnium Ocotochtli, ne si prior ad escas accesserit, cetera animalia attingentia Cadaver eius exanimentur veneno.

De Oztohua. Cap. XVI.

Species est Vulpis peregrina, nostrati similis forma, atque magnitudine, quæque tres dodrantes vix superet, nigro, candidoque vestita pilo, sed quibusdam in partibus fuluo, similibus quoque moribus, & proxima verusitua. Alicitur Cohortalibus, & alijs imbecillibus animalibus, quibus tendit infestas, atrociter mordeat, incolit foueas, inde nomen, & in Terræ cavitatibus occultata educat sobolem; cumque aliter non datur hominum vitare manus simulat se mortuam, quin apud has Gentes in cibi iam diu venit vsum; quamuis crepitus ventris sic illi fecidissimus, Ocutuce nibus versatur agris, vbi illam curauimus depingendam. Est & altera species, quam Tepemaxtlam vocant, eadem penè forma, & natura, sed nulla in parte fulua, & cauda nigris, albisque fascijs transuersim discurrentibus varia, quæ prouenit quoque apud Ocuitucenses.

De Quahpecotli, seu Mele Montano. Cap. XVII.

Animal est duos plus minus dodrantes longum, rostro prolixo, tenui, ac versus superna contorto, prolixa item cauda, pilo longo circa alium candente, ac per cætera fusco, aut atro, candentique, sed circa dorsum nigriore, atris pedibus, & incuruis vnguibus, mitescit facile, vorax est, nullisque parit oblati cæcis, nec tamen editur eius caro: placidum est animal, ac mille modis blandiens, ac ludens; noxium tamen ignotis, Melis videtur genus, atque ita Texon vocari consuevit ab Hispanis Indigenis. Acepi à viris fide dignis, & qui apud hosce agros diutissime sunt versati alia insuper reperiri genera duo, quorum alterum sit nostras Melis, quæ tamen adhuc non sunt ad me delata. Viuit in regionibus calidis, verum alicur domi etiam in temperatis, & frigidis.

De Yzquiepatl, seu Vulpecula quæ Maizium torrefactum æmulatur colore. Cap. XVIII.

Habetur supra volumine 1. lib. 9. cap. 20. fol. 332.

De Cercopithecis. Cap. XIX.

Habetur supra volumine 1. lib. 9. cap. 7. fol. 318.

De quibusdam Canum peregrinis generibus. Cap. XX.

de vno supra. Io. Fabr. fol. 466.

Præter Canes notos nostro Orbi, qui omnes penè ab Hispanis translati, ab Indis in his plagis hodie educantur; tria alia offendas genera quorum primum antequam huc me conferrem vidi in patria, cæteros verò neque conpexeram, neque adhuc edelatos puto. Naturà omnes atque moribus, nostris similes sunt, nec forma admodum differentes. Primus Xoloytzcuintli vocatus

alios

alios corporis vincit magnitudine, quæ tres plerumque excedit cubitos, sed habet peculiare nullis pilis regi, verum mollitantum, ac depili cutè, fuluo atque Cyaneo colore maculata. Secundus Meliten sibus canibus similis est, candido, nigro, ac fuluo colore varius, sed giberosus, gratulque in cunda quadam deformitate, ac capite velut ab humeris edito, quem Michuacanensem abora, vnde est oriundus vocare solent. Tertius verò nuncupatus Techichi, Catulis similis est nostratibus, Indis edulis, tristi aspectu, ac cætera vulgaribus similis. Atque hæc de canibus Nouæ Hispaniæ breuiter dicta sunt.

De Tepeytzcuitli, seu Cane Montano. Cap. XXI.

Animal est Canis parui magnitudine, audacissimumque, aggreditur enim Ceruos, & quandoque etiam interficit. Corpus vniuersum nigrum est, sed caput, pectus, ac collum candens, pili longi, & cauda longa, & caninum quoque caput, vnde nomen: vescitur Vitellis ouorum, & panem ex aqua calenti resoluto, si quando contingat cicurari.

De Macame, seu Ceruis. Cap. XXII.

Habetur supra volumine 1. lib. 9. cap. 14. fol. 324.

De Cuclachli, seu Lupo Indico. Cap. XXIII.

de quo etiam supra Io. Fabr. fol. 479. Sub nomine Xoloytzcuitli.

Forma, colore, moribus, & mole corporis Lupo nostrati similis est, atque adeo eius (vt mihi quidem videtur) speciei, sed ampliori capite. Tauros verò sicut & nostras Lupus aggreditur, & interdum etiam homines: reperiuntur nonnulli candentes, quorum etiam exhibemus imaginem: Viuit in calidis nouæ Hispaniæ locis.

De Tucan, seu Talparum Indicarum quodam genere. Cap. XXIV.

TAlpa (vt videtur) species est, dodrantem æquans longitudine, & latitudine humerum humanam, carnosa pinguisque, atque adeo breuibus eruribus infestans, vt ventre penè terræ attingat, tuluo pilo, breui cauda vncibus vnguibus, longique, rostro murino, paruis, & orbicularibus auriculis, binisque superna parte, toridemque inferna primoribus, longis exertis, & incuruis non sine alijs, qui licet longe minores, sunt tamen firmissimi, edulis est caro pinguis, ac iucundo gustu, sed stuporem incutit dentibus rodentium ossa; hebeti est vtu: ac sub lucem proflus nullo, subterraneis cavitatibus viuit, atque adeo numerosis terram cuniculis terebrat vt non sit ratum, quæ parte læter. Viatores agere ier. Cum antro egredi contingit, repetere illud nescit, atque ita alterum de nouo excavat, quo se condat, vescitur omni radicum genere, & quibusque Tlaolli partibus, nec parit phæolis; alijue semibus, quæ in cibos

annuos

annuos suis latibulis seruat, ac ubi opus sit, deuoranda reponit. Est & aliud apud Nouam Hispaniam Talparu genus, & eo quod luminis prorsus sit expertus, permulta Murium differentia nostra Genti profus ignota, quas modo ob temporis angustiam pratermissas per maius fortassis otium aliquando prodemus.

De Coyamel, seu Quauhcoyamel. Cap. XXV.

de quo etiam supra Io. Fab. fol. 637.

Coyamel quem alij Quauhcoyamel quoniam est montanus, alij Quauh-
tlacoyamel, alij vero Quapicotl vocant, apro nostrati videtur similis,
sed longe minor est, & umbilico (ita enim vocatur ab indigenis) circa dorsum
mirabilis, in quo se recipit humor quidam aqueus, qui digitis expressus fuit,
nec tamen is verus est umbilicus, aut subest quicquam ab eo quod in alijs
animalibus reperiri solet diuersum: quod eo dissecto cognouimus, aliudue
quam glandulosa quedam, & mollis pinguedo; ferus est, ac truculento cum
primum capitur morfu, sed cum circuratur placidus est, & amicus domesticis,
habeturque in delicijs, caro est simili suilla, aprinaque, sed durior, atque in-
suauior, setae sunt asperae, albo ac nigro promiscue variatae colore. Vescitur
glandibus, radicibusque, & alijs montanis fructibus, necnon vermiculis, lum-
bricis, atque alijs eiusdem generis animalibus, quae lacustribus humidifue, &
viginosis nascuntur locis. Deuastant etiam sata, cum ab eis non arcantur, gre-
gatum ambulant, & redditi mites aluntur quibuscumque esculentis domesticis
vesci solent, verum digiti pedum manuumque variant, siquidem alij produ-
tiores sunt, alij breuioribus.

De Quauhtechallotl. Cap. XXVI.

de quo supra Io. Fab. fol. 582.

Quauhtechallotl, nuncupant aut Tlilocore quillin cognomine sum-
pto a corporis, & cauda colore, nempe nigro, & a pinibus quos colunt
vescuntur pomis quae ex arboribus decerpunt, in earundem cauitatibus reconditis
seruatque in hyemalibus alimonijs, ubi & sobolem educant, & nihil no abro-
dunt, versuti sunt, passerum voces sonant, & caudam, qua se totos operiunt, le-
nigeram gestant, mirescunt facili opera, & quibusuis aluntur nutrimentis,
dum comedunt posterioribus insistant pedibus, ori que cibos admovent prio-
ribus, at tollentes maiori ex parte caudam ac corpus eadem nisi in cursu regen-
tes, tunc enim protendunt illam, eiusdemque irari pilos erigunt, adiungun-
tur eorum pelles internis vestium partibus caloris conciliandi, atque ornamenti
gratia, fugata ad eum modum deformitate, & hyemalis rigoris sania. Se-
cundus Quauhtechallotl quapachtli, aut Coztio corequallin a laeo alui colore di-
ctus, in duplam ferè crevit magnitudinem, alboque, nigro, & fusco colore
promiscue tegitur, si ventrem excipias qui pallens est, aut fulus quem admo-
dum

dum attingimus, & caudam gerit praelongam, pilosamque qua se interdum ope-
rit; Viuit in terra foraminibus, & antris inclusus, in quibus quoque educat
prolem: vescitur indico frumento, quod raptum ab Aruis in hyemem recon-
dit. Versutus est velut & reliqui, nec vnquam cicuratur, aut congenitam de-
ponit feritatem. Tertius Techallotl dictus, caudam ferè depilem gestat, ac bre-
uiorem, nec dodrantem vincit longitudine, non cicuratur, sed perpetuo mor-
det atrociter, & corrodit oblata omnia, fusco, & candenti colore promiscue tin-
gitur, & posterioribus quoque innixus pedibus oblatam edit alimoniam, sed
praecipue maizij spicas apprehensas anterioribus; oculi sunt magni si illos cum
ceteris partibus conferas, viuit in antris, quae vnguibus facile excauat, conster-
nitque lana, gossipioque, & quouis alio molli stramento, ac Passeres voce imi-
tatur. Quartus Tlalmototli dictus spitamæus est, caputque, & oculos habet
pro corporis amplitudine maxima, caudam vero longam, pilosamque & lineis
albis, fuscis, ac nigris interstinctam, qua se eodem quo alij modo tegit. Color
totius corporis varius est, & quandoque inclinans in fuluum, cetera praece-
dentibus similis. Quintus dictus Quimichpatlan seu Mus volans, fusco pilo,
nigroque promiscue tegitur, qui propè brachia & crura est prolixior, ac parua-
rum alarum forma, cuius gratia tanta celeritate in has, & illas arbores sese vibrat
vt dicatur volare, est autem ceteris minor, paruo, & murino capite, magnis
auriculis, nec alia, quam cetera horum animalium differentia vitur alimonia,
caudam eius vltam, ac redactam in pulcrem deuoratamque, aiunt parturien-
tes iuuare. Est & aliud genus Iztaechalotl vocatum, ceteris forma simile,
prolixitateque, & lanuginosa cauda, capite, tamen, collo, & clunibus desu-
per fuluis, cauda per alterna interualla cyanea, subalbidaque, sed fuluis distin-
cta lineis, cetero corpore subalbido, vnde nomen, ac pilis caruleis vario.

De Quauhcentzo. Cap. XXVII.

Genus est Syluestris Mustellæ praelongæ caudæ, fusci pili mollissimique, &
punctis nigris distincti, mitissimum animal Vulpeculae simile, & quod
accedit etiam ad cognitos & domesticos, parantur è pelle eius vestes magno ha-
bitæ in pretio, tum ornamenti gratia, tum etiam arcendi frigoris molestias,
manus ac pedes sunt Quauhpecotli, alitur platanis, & alijs fructibus, ac vitam
agit in regionibus calidis Xonotle, vnde missum est id animal, sed Pictorum
incuria perijt eius imago, aut fortassis cuiuspiam minus honesti Viri rapina.

De Tepe Maxtlaton. Cap. XXVIII.

Genus est Felis syluestris, Mustellæque, nam & auro par fere est magnitu-
dine, pilisque vestitum nigris, & promiscue candentibus, puluis eius di-
citur febrientibus conferre, rostrum est longum, auriculæ paruae, breuia cru-
ra, & cauda eisdem trasuersis fascijs, nigris, candidisque, quibus Tepemaxtla-
Ocoicucensis, cuius videtur species variare.

De Coyopollin. Cap. XXIX.

Animal est paruum, muris mediocris magnitudine, aut paulò maius: cauda vero auriculis & rostro Tlacuatzin simile: nam cauda etiam pro manibus vitur, & natus matrem in metu tenet amplexam, cauda est crassior murina, firmiorque, venter ex albo pallefcit, auriculæ sunt translucidæ, pedesque & crura candida. Educat in arboribus sobolè, possertq; in genera Tlacuarzin referri, ni alicui potius ardeat magis pertinere ad mures, aut esse sui generis animal. Viuit in montibus Tepeztlanicis vbi inuentus est delineatus atque descriptus.

De Tauris, Vaccisque Quiuiræ Regionis. Cap. XXX.

de uno supra Io. Fabr. fol. 587.

Cum Hispani in eas penetrauerent Regiones, inter alia miranda dictu, offenderunt Armenta Taurorum syluestrium, modico humilique corpore, dorso incuruuo, & frequentibus iubis, lacinis sue longius propendentibus, ac fuluo totius corporis colore, & carne, nec sapore aut salubritate nostratium Vaccarum carni cedente, qua cruda Incolæ vescuntur epotato sanguine, & pellibus aduersus frigora corpore munito. Audio Vaccam vnam ex his delatam ad Philippum Maximum, & vltra flumen quod habet nomen Aconchis, Homini quoque genus incuruum reperiri, quod tamen adhuc nõ fati habeo perspectum.

De Ytzcumtepotzotli seu Canibus Gibbis. Cap. XXXI.

de uno supra Io. Fab. fol. 466. Sub nomine Ytzcumtepotzotli.

At quid mirum Taurorum hominumque gibberosa reperiri genera, quando gibbosum quoque Canum genus offenditur, quos vocant Michuacanes ob plagam à qua sunt oriundi. Sunt hi melitensibus paulo maiores, & colore velut & nostrates variantes, collo penè nullo, & capite ex scapulis prodeunte, cætera reliquorum Canum moribus, atque natura, nec aliter applaudentes heris, atque colludentes.

De Caluaria reperta Chalei & de repertis Gigantum ossibus.

Cap. XXXII.

Monstrificorum quæ præcessere animalium enarratio videtur exposcere, ut subnectam repertam apud Chalces ab effodientibus puteum humanam caluariam duplici facie, quaternis oculis, naribus, maxillis binis, quatuorque, & sexaginta dentibus, & his ipsis non modo iustam assequitis magnitudinem, sed multorum annorum vsu consumptis atque protritis. Quominus mirere Androgynum illum, quem aut tulit Antiquitas, aut Plato philosophandi gratia confluxit, quin permulta Gigantum non vulgaris magnitudinis ossa per hosce dies inuenta sunt, cum apud Tetzconanes, tum apud Tollucenses, quorum nonnulla in Hispanias delata sunt, alia vero miraculi gratia à Pro-

gibus

gibus seruantur, inter quæ dentes maxillares esse scio quinque circiter uncias latos, ac decem longos, vnde conijcere licet capitis amplitudinem quod bini homines extensis brachijs vix possent amplecti. Hac autem notiora sunt, quam vt fides queat illis ab aliquo denegari, & tamen non me lateat à multis iudicari multa fieri non posse antequam facta sint, adeò verum est atque indubitatum quod Plinius noster dixit, *natura (nempe) vim ac maiestatem omnibus momentis fide carere*, siue horridæ magnitudinis homines aliunde in hanc regionem venerint (cum apud Promontorium bonæ spei Patagones quosdam versari monstrificæ proceritatis narretur) sintque ab indigenis occisi, siue volente natura eos hac tulerit Tellus, autemque numerum pertimescentes Indigenæ vastauerint ac funditus deleuerint.

De Tepemaxtla. Cap. XXXIII.

Species est Vulpis, candido, nigroque & fuluo pilo vestita, capite paruo, modicis auriculis, corpore gracili ac quaternos ferè dodrantes longo, rostroque tenui, & proluxo, moribus vero victuque & rapina cæterarum Vulpium: offenditur vbiuis, sed præcipuè calidis in locis.

De Eluro à quo Gallia vocata corraditur. Cap. XXXIV.

Non me lateat vulgare esse hoc Felis vocati genus Hispanis, quanquam Aduenam non indigenam, verum qui ex Insulis philippicis cœpit iam in hanc nouam Hispaniam adferri, neque apud quenquam ex recentioribus, pro dignitate delineatum videram, curavi in his, quos iussu Philippi Secundi Maximi condo libros depingendum. Non tamen illius vsus, & mores præteriens, tum quod ab alijs nostræ ætatis descripta sint, tum quod Nos ad alia ignotiora enarranda properamus, aderit fortasse tempus, dabiturque Numine concedente otium, vbi quæ nunc breuiter attinguntur, plenius ac latius possint enarrari. Verùm Felem hoc animal vulgo vocari reuocat in memoriam accepisse ab his qui nuper ab Hispanis nauigarunt in hunc nouum Orbem, ac Regiæ Philippi Secundi ad fuere, ad eum delatum AElurum (ni fallor) à Lusitania Canum Melitensium more lanigerum, iubatam uè, aut laciniatum, ac candidissimo pilo insignem, atque amabilem, & in delicijs à tanto Principe haberi.

De Peruichcatl. Cap. XXXV.

De quo supra Io. Fabr. f. 660. Sub nom. Pelon Ichiatl oquitli.

Et si intelligam peruinas vocatas oues iam dudum delatas in Hispaniam, & ab omnibus pene visas atque cognitatas, tamen delineandas putavi quod à nullo alio ante me pictas conspexerim, vt neque eos quibus fortè fortuna ignota sunt, latere possent earum forma à nostratibus non parum aliena: sunt enim longè maiores, inutiles rectæ vellere, carne verò neque grati, neque probati alimenti, eisque viribus quibus in lumentorum penuria non nihil ferre possint oneris, quemadmodum periclitatum est apud Peruinios priusquam eò essent veterina translata animalia. Illud silendum non est in horum peregrinorum

B 2

norum

norum animalium ventre interdum reperiri lapillos illos quos à facultate qua venenis aduersantur, Bezares Arabum Gens vocare confuevit.

De Ariete quadringeminis armato cornibus. Cap. XXXVI.

Offendi apud Mexicanos Arietes quadringeminis armatos cornibus, quos etsi antea vidissem in Hispania, depingendos tamen curavi, vt his qui non viderunt eos ex Icone innotescerent, siue hi ad peculiare pertineant genus, siue euentu, casuque sint monstrifico editi atque producti.

De Tlacoyotl, seu Coyotl humili. Cap. XXXVII.

Inueni in agro Tetzocano animal pilosum valde, vocatum Tlacoyotl, duas longum spithamas, vnguibus melis, aut Quauhpecotli similibus, breuibus cruribus & nigro vestitis pilo, breuissima cauda, corpore toto ex albo vergente in fuluum, sed dorso, ac superna parte capitis, & colli nigris, lineaque distinctis candenti, caput est paruum, rostrum tenue, & longiusculum, canini exerti, ac vita victulque eadem quæ Quauhpecotli.

De Ytzcuintecuani. Cap. XXXVIII.

Similis est Ytzcuintecuanii vocato Quauhpecotli, ac eodem modo meli notrati congener, non solum corporis magnitudine, moribusque, sed rostro etiam (quod perlongum est, & tenue) ac pedibus qui illos Quauhpecotli suis parui videantur imitari, verum color albus est maculis nigris ac magnis distinctus, & spectabilis, nomen habet à mordendo canes, viuitque toto Tepeci non longè à mari australi.

De Leone paruo Insulæ Margaritiferae. Cap. XXXIX.

Avdio Leonum minimum genus missum elapsis annis ad Maximum Philippum secundum in itinere interisse, quod mirandum est, nisi fortasse AElurorum syluestrium aliqua erat differentia, quæ Leones facie referret, nec tamen ad Leonum pertineret genus qualem apud Mexicanos à me inuentam ac Tlalmiztli vocatam, depingendam atque describendam curauimus, dum historiam naturalem noui Orbis iussa Philippi Maximi condentes illic ageremus.

De Cacamiztli. Cap. XL.

ITa vocatum est hoc animal quoniam ad Leonum paruorum feliumque pertinet genus, & in iunctis versari soleat, quadrupes quaternas spithamas longus, sed corpore non admodum amplo, fuluo pilo, & aliquantisper prolixo tecto, auriculis breuibus ac penè nullis, ælurino capite, cauda proluxa, hispidioreque, adeo est ferox vt Ceruos plerumque aggrediat, atque etiam occidat, unde fortassis nomen, nisi à sepe potius profectum est: Miztli enim apud Mexicanos interdum AElurum, & interdum significat Leonem; viuit apud Panucentis, vbi illum curauimus & depingendum, & describendum.

Finis Tractatus I. Historiæ Quadrupedum.

TRA-

TRACTATUS SECVNDVS
DE HISTORIA AVIVM NOVAE HISPANIAE

Cap. I.

De Hoacton Fœmina.

HOACTLI mare paulo maior est, ventre, colloque albo, sed fuscis passim intersectis pennis, reliquum corpus fuscum, interpositis albis, oculi magni nigrique, sed iris pallens, cætera sunt illi cum mare similia. Ardeæ cinerea videtur species; sunt qui sentiant generis esse sui, nam magnitudine à cæteris ardeis duplo ferè vincitur, sunt qui Xoxouh, qui Hoactli vocet.

De Quetzaltototl, seu Aue plumarum diuitem. Cap. II.

AVIS est cristata paouinis magna ex parte ornata plumis, parca magnitudine, rostro acuto, luteoque, & pedibus pallidis, cauda Tzamatl plumis prælongis vestita, atque virentibus, nitidis, & paouini coloris Iridis folijs forma similibus, operisque superne alijs nigricantibus, inferne verò & parte paouinas attingunt quæ in medio sunt inclinantibus in virorem, quasi cauente naturam mediæ pulchritudini, crista plumis constat splendidibus atque pulcherrimis, pectus, collumque inferne rubris & micantibus, ac paouinis superne qualibus etiam dorsum tegitur, nec non ex partes quæ subter alas sunt, interque crura: sed dilutis exilibus & mollibus, plumæ alarum sunt prælongæ, virore tinctæ dilute, & in acumen desinentes. Pennæ regentes humeros virefcunt, sed subter sunt nigrae, quæ vero alas interstant non nihil incuruæ, ac vnguium colore. Plumæ huius Auis maximi æstimantur apud Indigenas, ipsique auro quandoque præferuntur, nempe longiores ad cristas, & alia capitis ac vniuersi corporis bellica, pacisque ornamenta, cætera vero ad textilia opera, & rerum quarumuis, sed præcipuè diuorum exprimentas formas. Cui rei pennas quoque Auicularum (quas Hoitzitzillin vocant) permiscere atque intertere solent. Viuunt in Prouincia Tecolotlani vltra Quauhquemallan tendentibus in vocatas *bonduras*, vbi magna cura cauetur ne quisquæ eas occidat Aues, tantum licet eas plumis exuere, ac statim dimittere, nec omnibus sed solis Dominis: sunt enim opimorum prædiorum loco, ac transeunt ad hæredes.

De Achalactli seu Piscium Voratrice. Cap. III.

ACHALACTLI quam alij Michalactli vocant. Auis est Columbæ magnitudine, & forma similis; rostro acuminato, & nigro, tres digitos longo & proportionem corporis crasso, caput crista ornatur è colore cyaneo in nigrum, tendente longaque, venter candidis tegitur plumis & collum torque candent insignitur. Alæ inferne albescunt sed postremis partibus videntur fusca, & i-

can-